

توصیه‌های یک کارگردان برای هرجویان فیلمسازی

جواد افشار، کارگردان سینما و تلویزیون گفت: آموزش افراد در عرصه فیلمسازی بسیار مهم است و از خروجی مدارس شبانه‌روزی فیلمسازی باید استفاده کرد. این استعدادها در حقیقت باید‌آینده سینمای ایران را بسازد. جوادافشار درمراسم افتتاحیه دوره تاپستانه مدارس شبانه‌روزی فیلمسازی درکشور که در تالار فرهنگ و هنر اداره‌کل فرهنگ و ارشاد اسلامی استان قم برگزار شد، افزود: عنصر اصلی خلق آثار توسط هنرمندان

خیال‌پردازی است و این امر به تربیت و آموزش نیاز دارد. این کارگردان بیان کرد: تربیت افراد و آموزش در عرصه فیلمسازی بسیار سخت و مهم است و خوشحالم‌که مدارس شبانه‌روزی فیلمسازی فعالیت خود را آغاز کرده است. در این مجموعه توجه به قرآن ملاک بوده چراکه قرآن ریشه‌های انسانی را تقویت می‌کند و توجه به قرآن در حقیقت بهار دل‌ها است که می‌تواند شوکوفایی ایجاد کند و در برابر سیل حوادث انسان را مستحکم

کند. افشار گفت: سیر در تاریخ نیز بسیار مهم است و باید بدینام که مبنای فکری وریشه‌های اندیشه‌ورزی در ایرانیان بسیار قوی بوده و بسیاری از آداب ادبی و هنری ایرانیان در جهان شناخته شده است که در راستای تعالی بشر می‌توان از آن بهره برد. افشار با بیان این‌که امروز در جنگ روایت‌ها هستیم و باید روایت‌های ریشه‌دار و دست‌اول را به مخاطب ارائه داد، اضافه کرد: در این زمینه ضعف‌هایی وجود دارد که باید برطرف شود. /مهر

خاموشی ماه‌منیر

نگاهی به کارنامه فریماه فرجامی که شامگاه جمعه در ۷۱ سالگی از دنیا رفت

علی‌رستگار گروه فرهنگ و هنر

دیاولگ آقاجون (علی نصیریان) در استقبال از فریماه فرجامی و مهمانان دیگر در «لامینور» با این مضمون که: «باورم نمیشه شماها رو من دارم می‌بینم. گفتم دیدار می‌افته به قیامت» اگرچه حرف دل مخاطبان هم درباره غیبت محسوس فرجامی بر پرده سینماست اما نیمه خالی این رفح دلتنگی با حضوری کوتاه و چهره شکسته‌ای است که فاصله بسیاری با حسن جمال این بازیگر مهم سینمای ایران در نخستین فیلمش «گفت هر سه نفرشان» در سال ۵۹ و دوران اوج کارنامه‌اش دارد. دیاولگ فرجامی خطاب به نصیریان یعنی «گریه نکن باباجون. دلم براتون خیلی تنگ شده بود» هم می‌تواند در

کارنامه تلویزیونی

فریماه فرجامی با وجود این‌که استایل سینمایی داشت اما مثل برخی ستاره‌های سینما متفرغانه خودش را از حضور در تلویزیون محروم نکرد و درعوض طیف بیشتری از مخاطبان که به تئاتر و سینما نمی‌رفتند، با چهره و هنر بازیگری او آشنا شدند. هرچند حضور مستمر و پیوسته فرجامی، با وجود نقش‌های مختلف و حتی برخورداری از سطحی از کیفیت و استاندارد، ارزش و اعتبار کارنامه سینمایی و تئاتری‌اش را نداشت. بااین‌حال نقش‌آفرینی او در سریال «پهلوانان نمی‌میرند» به کارگردانی حسن فتحی و در نقش اعظم‌السادات، همسر پهلوان جواد یکی از نقاط اوج کارنامه تلویزیونی فرجامی است و در میان کاراکترهای پرتعداد داستان، هرگاه که فرصت بازی به او می‌رسید، می‌درخشید.

یکی از لحظات خیلی خوب بازی او، سکانسی است که رخت سیاه همسرش را به تن و تسبیح پهلوان جواد را به دست دارد و احساس غمگنانه‌اش را با یک رایعی از ابوسعید ابوالخیر بروز می‌دهد: «گفتم: چشمم، گفتم: به راهش می‌دار. گفتم: جگرم، گفتم: پُرآهش می‌دار. گفتم: که دلم، گفتم: چه در دل داری؟ گفتم: غم تو، گفتم: نگاهش می‌دار.» فارغ از امتیاز بازی همدلی‌برانگیز و انتقال احساسات از سوی فرجامی، سهم صدای زهره شکوفنده (صدایشه نقش) هم در موفقیت این سکانس و کاراکتر محفوظ است. شکوفنده به جز این در سریال «روشن‌تر از خاموشی» و فیلم‌های «سرب» و «مادر» هم به جای فرجامی صحبت کرده بود.

تله‌تئاتر تراژدی کسری، (مجید جعفری)، بخش ۴ جراحی (مسعود فروتن)، خانه سبز (بیژن بیرنگ و مسعود رسام) به‌عنوان بازیگر مهمان، راه سوم (قاسم جعفری)، ولایت عشق (مهدی فخیم‌زاده)، فرمان (مسعود رشیدی) و روشن‌تر از خاموشی (حسن فتحی) از جمله آثار تلویزیونی فریماه فرجامی است.

درخشش روی صحنه

فریماه فرجامی که ۱۸ اردیبهشت ۱۳۳۱ در تهران به دنیا آمد، دانش آموخته هنرهای دراماتیک بود. در نیمه دهه ۵۰ در مرکز مطالعات و هماهنگی فرهنگی شورای عالی فرهنگ و هنر و فصلنامه فرهنگ و زندگی به‌عنوان ویراستار، محقق و پژوهشگر مشغول به کار شد و همان زمان با گویندگی نمایش‌های رادیویی و بازی در نمایش تلویزیونی «آدمک مومی» فعالیت هنری خود را آغاز کرد. ترکیب عشق و علاقه فرجامی به تئاتر و هنر بازیگری او، درخشش این بازیگر را بر صحنه نمایش رقم زد و او را مهبای نقش‌های مهم در سینما کرد. نکته مهم و قابل اشاره درباره فرجامی این‌که حتی پس از تثبیت جایگاه و موفقیت در عرصه تصویر و حضور در کارهای سینمایی و تلویزیونی هم تئاتر را زیاده‌نبرد و برای محک‌توان بازیگری خود از هر فرصتی جهت حضور در نمایش بهره می‌برد. چنین رویه‌ای خوشایند مخاطبان هنرهای نمایشی و شیفتگان فرجامی هم بود که می‌توانستند بازیگر محبوب خود را درو رونق‌بسی به‌نفس روی صحنه تئاتر ببینند. فرجامی بیشتر از همه با مجید جعفری در تئاتر همکاری کرد و در نمایش‌های این کارگردان روی صحنه رفت. عتیکوت، تراژدی کسری، آن شب که تورو زندانی بود و بیا تا گل برافشانیم ازجمله این آثار بود. بازی در شب بیست‌ویکم به قلم محمود استاد محمد، فیزیکدان‌ها نوشته فریدریش دورنمات و کارگردانی رضا کرم‌رضایی، همه پسران من به قلم آرتور میلر و کارگردانی اکبر رنجان یورو دادگاه نوشته محمد اسکندری و به کارگردانی منیره محمادی از دیگر نمایش‌هایی است

نمایش «دادگاه نورنگ»

که فرجامی در آنها ایفای نقش کرد. یکی از موفق‌ترین نمایش‌های کارنامه فرجامی «پسروری در شیکاگو» نوشته والتر وایدلی و به کارگردانی داوود رشیدی بود که بنا به روایتی از آن به‌عنوان نخستین نمایش حرفه‌ای پس از انقلاب نام می‌برد. فرجامی همراه مهدی هاشمی نقش‌های اصلی این نمایش پرمخاطب و پر فروش را در سالن اصلی تئاتر شهر بازی می‌کردند. فرجامی و هاشمی در آن سال‌ها، اوایل دهه ۷۰ در اوج شهرت و محبوبیت بودند و نقش مهمی در جذب تماشاگران برای تماشای این نمایش داشتند، به‌ویژه فرجامی که مخاطبان به‌تاگی از او نقش درخشان آفاق در فیلم «نرگس» را دیده بودند. نمایشی که فارغ از درخشش ستاره‌هایش، از امتیاز حضور بازیگران نام‌آشنایی چون داوود رشیدی، سیروس ابراهیم‌زاده، منوچهر حامدی، کاظم هژیرآزاد، محمود جعفری، افسانه چهره‌آزاد، مریم معترف، محمود بصیری، حمید مهرآرا، سیامک اطلسی، نیره فراهانی، سوسن مقصودلو و... هنر آهنگسازی بابک بیات و حضور علیرضا عصار به‌عنوان نوازنده پیانو و حضور مرتضی ممیز به‌عنوان طراح دکور، لباس و آرایش، بهره می‌برد.

سینمای جهان

درگذشت یک بازیگر کهنه‌کار

آلن آرکین بازیگر کهنه‌کار و نام‌آشنای آمریکای که آثاری چون «لیتل میس سان شاین» را در کارنامه داشت، در ۸۹ سالگی درگذشت، آرکین به خاطر شوخی‌های جدی و به عبارت بهتر شوخی با جدی‌ترین حالت ممکن شهرت داشت و در عین حال می‌توانست تراژدی را با همان توانایی ایفا کند. اوج این شیوه در فیلم «لیتل میس سان شاین» و در نقش پدرزگی بددهان در سال ۲۰۰۷ است که او را به اسکار نقش مکمل مرد رساند. اودونامزدی اسکار دیگر هم در کارنامه سینمایی‌اش داشت: «روس‌ها می‌آیند، روس‌ها می‌آیند» در سال ۱۹۶۷ و «قلب یک شکارچی تنها است» در سال ۱۹۶۹. تازه‌ترین نقش‌آفرینی او بازی در سریال «روش کامینسکی» و نقش مقابل مایکل دگلاس بود که با استقبال خیلی خوب مخاطبان روبه‌رو شد. دراین میان به ویژه بازی آرکین نقدهای مثبت فراوانی به همراه داشت. آرکین فعالیت هنری خود را با تئاتر آغاز کرد و برای بازی در نمایشی کم‌دی از جوزف استاین، برنده جایزه تونی شد. او کارگردانی چند نمایش در برادوی را هم برعهده داشت که کم‌دی بسیار موفق نیل سایمون «پسران آفتاب» با ۵۳۸ اجرا در سال ۱۹۷۲ از جمله آنهاست.

مکت

یک شمایل سینمایی

و طرح نقشه‌ای او را همچون کنند تا میراث خاندان رفیع الملک را که به او رسیده از چنگش درآورند. فرجامی به‌ویژه با آن لباس سبز «هنر طراح صحنه و لباس فیلم، حسن فارسی» همچون نگینی یشمی در فیلم می‌درخشد و مخاطب را تا پایان با خود و داستان همراه می‌کند. سیمرغ بلورین بهترین بازیگر نقش اول زن از نهمین جشنواره فیلم فجر، پاداش این نقش‌آفرینی دیدنی است. از دیگر نقاط اوج کارنامه فرجامی، نقش آفاق در «نرگس» است و این بازیگر نقشی سخت، پیچیده و عشقی غریب را چنان درخشان بازی می‌کند و به قلب تماشاگر چنگ می‌زند که زخمش هنوز تازه است. فرجامی برای این بازی هم در دهمین جشنواره فیلم فجر تقدیر شد، چه بسا اگر بازی خوب جمیله شیخی در «مسافران» نبود، فرجامی از عنوان قهرمانی‌اش دفاع می‌کرد و برای دومین سال پیاپی سیمرغ نقش اول زن را به خانه می‌برد. اما هرقد دهه ۶۰ برای فرجامی در سینما خوش‌یمن بود، سال‌های بعدی نشان چندنانی از دوران اوج کارنامه‌اش ندارد. باوجود جذابیت و استاندارد بازی‌های فرجامی، او دیگر نه در فیلم کارگردانان بزرگ و درجه یک بازی کرد و نه بخت حضور در نقشی مهم و ماندگار نصیبش شد. مرور نام فیلم‌های راز گل سرخ، تماس شیطانی، بانې چاو، عشق گمشده، جوانمرد، زهرعسل و نیم، این موضوع را تایید می‌کند. در این میان تا حدودی بازی‌اش در ساغر (سیروس الوند) در نقش پرتو تابان و آب و آتش (فریدون جیرانی) در نقش سیمین درخشان دیده و با تحسین مواجه شد. گرچه یکی از آخرین کارهای خوب کارنامه فرجامی، بازی‌اش در فیلمی از جیرانی بود اما از قضا مصاحبه کوتاه و تلویزیونی‌اش در برنامه «هفت» (در دورانی که جیرانی مجری آن بود) با اعتراض تند برخی سینماگران از جمله امین تارخ مواجه شد: گفت‌وگویی که فرجامی را در دوران بیماری، وضعیتی نامناسب و با چهره‌ای دگرگون و متفاوت از سیمایش در دوران محبوبیت نشان می‌داد. البته جیرانی در برنامه بعدی هفت، جوابیه‌ای قرانت کرد و توضیحاتی درباره آن مصاحبه داد و گفت: «آبروی هر چیزی من جمله بازیگری زمانی حفظ می‌شود که بازیگران در شرایط خوبی باشند و در واقع اگر در شرایط بدی بودند آن واقعیت را منکر نشویم. چراکه انکار چنین واقعیتی فقط به ضرر بازیگران تمام می‌شود که روزهای شکننده‌ای را سپری می‌کنند. باید شرایط خوب را ایجاد کنیم و برای

فیلم «پرده آخر»

سینما حقیقت

مستند «جوانمرد» آماده پخش

محمد خوشدل‌فر مستند «جوانمرد» را با موضوع شهید حمیدرضا الداغی به پایان رساند. این کارگردان درباره این اثر گفت: جوانمرد، مستندی نیمه‌بلند است که به بررسی حادثه قتل شهید حمیدرضا الداغی در سی‌و‌ار می‌پردازد. مادر این مستند که حدود ۵۳ دقیقه است، سعی کردیم با نمایش تصاویر پخش نشده از آن اتفاق و مصاحبه با تمام اصلاع مختلف ماجرا از جمله خانواده شهید، دختری که در صحنه است و همچنین قاتلان، روایتی کامل و دقیق از ماجرا داشته باشیم. وی افزود: از سوی دیگر، همان‌طور که حتما می‌دانید، چنین اتفاق تلخی مثل خیلی از رخداد‌های مشابه برآیند چندین و چند آسیب اجتماعی مختلف است، از حاشیه‌نشینی گرفته تا معضلات مربوط به خانواده‌های گسسته و... بنابراین در عین حال که اصل ماجرا را به دقت روایت کردیم، تلاش داشتیم با نزدیک شدن به زندگی افراد در صحنه و تعامل با مسببان این حادثه، ریشه‌های اتفاق را به مخاطب نشان بدهیم. این مستند از سوی سیمافیلم و سفیر فیلم به عنوان صاحب اثر و مجری طرح تولید و آماده پخش شده‌است.

